

Nr 76.

Av herr **Ström, Fredrik**, *i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning om anslag till nybyggnadsarbeten vid centralfängelset å Långholmen.*

Med anledning av att i årets statsverksproposition för vissa nybyggnadsarbeten vid Centralfängelset å Långholmen för kommande budgetår begäres ett extra reservationsanslag å 210,000 kronor ber undertecknad att få anföra följande synpunkter.

Fångvårdsförhållandena i Sverige lämna mycket övrigt att önska. Fängelserna äro gamla, omoderna, ohygieniska, trånga, mörka och opraktiska. Fångvården kostar förhållandevis orimliga pengar. På grund av en trettioårig tidningsmannabana har jag varit i tillfälle att taga del av fängelseförhållanden inom skilda delar av landet och under olika tidsperioder. Alltid har det slagit mig, att fångvårdsförhållandena äro olämpliga, mera inhumana än de äro i utlandet och än de skulle behöva vara i vårt land med en modernare syn på tingen. Jag tror att tiden är inne för att skrida till en grundlig omprövning av hithörande förhållanden och att icke endast sätta nya lappar på det gamla klädet. Jag kan icke tänka mig annat än att den nuvarande fångvårdsledningen är på det högsta intresserad av att en grundlig omläggning av fängelse- och fångvårdsförhållandena kommer till stånd.

Vad nu först angår det föreliggande förslaget, måste det leda till, att Centralfängelsets kvarliggande på Långholmen befästes för avsevärd framtid. Emellertid måste det ifrågasättas på det starkaste, om det kan vara rimligt och klokt att bevara detta gamla, omoderna fängelse, vars effektiva modernisering säkerligen kommer att draga i längden lika stora kostnader som bygandet av ett nytt. Därtill kommer, att med Stockholms stads utsträckning i bebyggelse, fängelset numera ligger inne i staden, vilket icke kan vara lämpligt. Genom tillkomsten av den stora Västerbron kommer en av stadens huvudpulsådror att glida alldeles intill fängelset. En ifrågasatt jättelik avskärmning av fängelset mot bron och staden kommer att fullkomligt ödelägga denna vackra stadsbild, förstöra Mälarinloppet till Stockholm och som den främsta signaturen för Stockholm åt denna viktiga infartsled resa en fantastiskt ful Peter Paulsfästning. Långholmen, som är en av Mälarens vackraste öar, skulle befriad från fängelset bli en pärla i Stockholmsdiadem. Genom en lämplig bebyggelse skulle den kunna bereda förtjusande hem åt

många stockholmare. Marken skulle sannolikt bli starkt efterfrågad och bereda staten ersättning för en förflyttning av fängelset. Måhända skulle även Stockholms stad ha intresse av att förvärva den vackra ön. Allt talar för att man icke genom nyanläggningar binder fängelset vid Långholmen. Byggnadsstyrelsen har i sitt yttrande ävenledes manat till försiktighet på den grund att frågan om nedläggandet av fängelset ännu icke är utredd. Skulle riksdagen emellertid, trots vad som talar emot saken, likväl gå in för det föreliggande förslaget, bör, synes det mig, i motiveringen uttryckligen utsägas, att detta anslag icke i något avseende föregriper frågan om fängelsets nedläggande eller förflyttning. Byråingenjören hos vattenfallsstyrelsen L. E. Alberger har såväl till mig som offentligt förklarat, att Centralfängelset på Långholmen, utan att någon ny anläggning till många miljoner kronors kostnad behövde ifrågakomma, kunde nedläggas. Enligt hans mening äger staten stora områden och anläggningar vid Svartsjö, dit efter lämpliga anordningar Långholmens fångar kunde överflyttas. Detta skulle möjliggöras genom att de nu vid Svartsjö förvarade icke kriminella lösdrivarna och alkoholisterna omhändertagas av staten på ett mera humant och praktiskt sätt än vad som nu sker bl. a. genom att insätta dem på gagneligt och produktivt arbete vid statens skogar och vägarbeten m. m. Härvidlag har byråingenjör Alberger vunnit understöd av arbetschefen för vattenfallsverkets stamlinjebyggnader, kapten I. Fogelström, vilken ävenledes förklarat sig beredd att mottaga tvångsarbetare på försök vid vattenfallsstyrelsens arbeten. Herr Alberger är liksom ett stort antal stockholmare övertygad om, att det icke är förenligt med vare sig förutseende eller omtanke om Stockholms skönhetsvärden eller ekonomiskt fördelaktigt för staten och ej heller lämpligt med hänsyn till fångarnas bästa, att de föreslagna nyanordningarna vidtagas, därest de i minsta mån leda till att Centralfängelset bibehålles på Långholmen.

Även ombudsmannen vid Stockholms stads sociala nämnder auditören N. Hellichius ställer sig mycket avvisande till den föreslagna åtgärden vid ett samtal som motionären haft med honom. Herr Hellichius, som äger stor sakkunskap på alla hithörande områden, anser det synnerligen viktigt att omlägga fångvården och att särskilt omdana förhållandena på Svartsjö. Min egen erfarenhet som tidningsman, vilken jag även framfört i sammanhang med förslagen till nya lösdrivarlager, säger mig, att Svartsjö sådant det nu är beskaffat i mycket är en skola för brottslingar och att unga män, som komma dit, gå mera fördärvade därifrån än de träda ditin. Hela detta system bör avskaffas eller i alla fall omläggas. I detta sammanhang tillåter jag mig även fästa uppmärksamheten vid ledamotens av andra kammaren herr Sven Bengtson i Norup förslag till omorganisation av fångvårds- och interneringsanstalterna.

Med hänsyn till det föreliggande specialkravet synes det mig, som om fångvården för sinnessjuka och psykiatriska undersökningsfall skulle kunna begagna sig av Centralfängelset i Norrköping, som enligt uppgift har betydliga utrymmen att tillgå. Härigenom skulle man kunna undgå att nu ombygga de föreslagna delarna av Centralfängelset på Långholmen.

I anslutning till vad sålunda utvecklats får jag härmed hemställa,

att riksdagen måtte besluta

att avslå Kungl. Maj:ts proposition om anslag å 210,000 kronor till nybyggnader inom Centralfängelset å Långholmen;

att, därest detta mitt förslag icke vinner bifall, besluta uttala, att beviljandet av dessa medel icke i något avseende skall innebära, att Centralfängelset skall kvarbliva för längre tid å Långholmen;

att riksdagen måtte besluta hemställa till Kungl. Maj:t att upptaga förhandlingar med Stockholms stad avseende stadens förvärv av Centralfängelsets markområden;

att riksdagen likaledes genom skrivelse till Kungl. Maj:t anhåller om en utredning rörande fångvårds- och fängelseförhållandena i vårt land avseende modernisering och ernående av bättre förhållanden för såväl fångarna som för statsverket; och slutligen

att riksdagen i denna skrivelse till Kungl. Maj:t begär undersökning om nedläggandet av Centralfängelset på Långholmen och fångvårdsverksamhetens å Långholmen överflyttande till statens övriga fängelser eller interneringsanstalter.

Stockholm den 20 januari 1930.

Fredrik Ström.
